

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΙΓΓΑΛΙΩΝΟΣ

«Υπάρχουν δύο ειδών συγγραφείς, ἔλεγε ὁ Σιγαλίων : ἐκείνοι ποὺ γράφουν κ' ἐκείνοι ποὺ δὲ γράφουν.»

Τὸ γνωμικὸ αὐτὸ ρομφήθηκε ἀπὸ ἕνα προσεχτικὸ κοινὸ ἀναταρᾶζοντάς του τὰ μαλλιά· ἐγέννησε ἕνα εὐχάριστο ἦχο, σὰν τὸν ἦχο τοῦ κύματος ποὺ φουσκώνει καὶ σπάει· ἔπειτα ἀκολούθησε μιὰ κάποια ἡσυχία, ὅπως ὅταν πέφτουν στὴν ἄμμο ὀλιγοστά τρεχάμενα ἕνερά : ἡ σκέψη ποὺ τρέχει νὰ συναντήσῃ τὴν ἀνυψούμενη σκέψη καὶ νὰ πεθάνει μαζί της.

«Υπάρχουν δύο ειδῶν συγγραφεῖς ποὺ δὲ γράφουν, εἶπε ἀκόμα ὁ Σιγαλίων : οἱ ἀνίκαιοι καὶ οἱ περιφρονηταί.»

Ὁ νέος ὠκεανὸς ἀντήχησε ἀπὸ μιὰ φουσκοθαλασσιὰ χαρᾶς : τὰ κύματα τρελλὰ ἀπὸ τὴν εἰρωνεία, πηδοῦσαν σὰν κατοίγια καὶ σπάζανε σὰν σύννεφα. Οἱ περιφρονηταὶ ἐξεδήλωναν τὴν καθημερινή τους εὐχαρίστηση ἀκούοντας μιὰ ἀκόμη φορά, τὰ τελειωτικὰ αὐτὰ λόγια.

Στὰ νειάτα του, στὴν ἐποχὴ τῶν λουλουδιῶν, ὁ Σιγαλίων πέρασε ἀνήσυχες καὶ θλιβερὲς νυχτιὲς παλαίοντας κατὰ τοῦ σηκωμοῦ τῆς βουβῆς μεγαλοφτίας του. Εἶχε ἀμφιβολίες γιὰ τὴ μοῖρα του· εἶχε σκεφτεῖ διάφορα ἐπαγγέλματα. Τέλος τραβώντας κατὰ τὶς χῶρες ὅπου ἡ ζωὴ εἶνε γλυκειά, ὁ ἀέρας καθαρὸς, ὅπου ἡ σκέψη μεθ' ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς γύρω φύσης, ἄκουσε, ἕνα βράδυ ἐρημικιάς καὶ βαθεῖας εἰρήνης, τὴν κοροϊδευτικὰ φωνὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ λόγου.

«Περιφρόνηση ! Περιφρόνηση !»

Ὅταν ἐπέστρεψε στοὺς φίλους του, τοὺς ἔδειξε τ' ἀδειανὰ του χέρια, μὲ ἀπλότητα.

Ἄλλοτε, πόσες φορές δὲν ἐξήγησε στὴν ἀνυπόμονη ἀμφιβολία μιᾶς φοβερῆς νειότης τὰ μυστήρια τοῦ μελλοντικοῦ του ἔργου ! Πόσες νύχτες δὲν πέρασε ἡσυχὰ σχολιάζοντας τὸν ὑπέροχο στίχο :

Τὸ αὔριο στὸ σκότος περιπατεῖ κατὰφορτὰ τὰ χέρια ἀπὸ ρόδα ! ...

φλόγα δόξας ριχμένη στὴν ὑποθετικὴ κορυφὴ τοῦ Πύργου ! Παιδιάτικα βράδεια, βράδεια αὐταπάτης : τώρα σιωποῦσε, σιωποῦσε χαμογελώντας. Κάποτε τὸν ἄκουγαν νὰ ψιθυρίζει :

«Τίποτα ! Τίποτα !»

Μιὰ μέρα ἀποκάλυψε τὸν ἑαυτὸ του :

«Τίποτα ; Ὅχι ! Παραδέχομαι τὸ δίστιχο, ἀλλὰ σκαλισμένο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ποιητὴ πάνω σὲ μαλαματένιες πλάκες βασιλικῶν κουτιῶν.»

Πιο ύστερα ἐσυμπλήρωσε τὴν προφητικὴν του ἔξομολόγησιν.

« Ἡ ἀληθινὴ τέχνη εἶνε ἡ ζωὴ ! »

Ὁ τρίτος του λόγος ποῦ εἰπώθηκε ὕστερα ἀπὸ μιὰ σιωπὴ πολλῶν ἑβδομάδων, ἐσυντέλεσε νὰ παραδόσῃ στὸν κόσμον τὴν σκέψιν τοῦ Σιγαλιώου.

Οἱ αἰσθήσεις εἶνε τ' ἀληθινὰ καὶ τὰ μόνα ἐργαλεῖα τοῦ τεχνίτη.

Ἐπρόσθεσε :

« Κατέχετε τὸ εὐαγγέλιό μου. Σιωπῶ. Παραδίδομαι ὀλίγελα στὴν τέχνην, δηλαδή στὴ ζωὴ ! »

Ἡ δόξα τοῦ Σιγαλιώου πέρασε τὴν στενὴν πόρτα κάθε φιλολογικῆς παρέας. Ἦταν ὠραῖος. Οἱ γυναῖκες τὸν ζητοῦσαν ἀγάπησαν τὸν ποιητὴ τῆς ζωῆς ἢ τέχνης τοὺς ἐφάνηκε εὐκολονόητη.

Ἐν τούτοις στάθηκε πιστὸς στοὺς μαθητάς του, καὶ μέρα δὲν περνοῦσε χωρὶς νὰ τοὺς μαζέψῃ καὶ νὰ τοὺς ἐνδυναμώσῃ τὴν εὐγενικὰ περιφρόνησιν γιὰ τὸ καλλιτεχνικὸ γράψιμο, « ὅπου οἱ πιὸ νέες καὶ οἱ πιὸ παράτολμες ἰδέες πάντοτε χαντακώνονται. »

Ἄν καὶ λίγο μιλοῦσε, ἐπέτρεπε τὸ λόγο. Ἐλαφρότατος ὅπως εἶνε γιὰ νὰ προσδιορίσῃ κάτι ἀκριβῶς, δὲν συμμαζεῦει τὴν ἰδέαν σὲ μιὰ φυλακὴ· χαράζει ἓνα ἀπέραντο κύκλον ὅπου ἡ φαντασία παίζει μὲ εὐχαρίστησιν χωρὶς νὰ διαφεντεύεται ἀπὸ τὸ φόβον τῶν τελειωτικῶν σχημάτων, τῶν ἀμετάκλητων. Οἱ περιφρονηταὶ μιλοῦσαν. Σὲ λιγότερον ἀπὸ μιὰ βραδεῖά, ποιήματα, μικρὰ βλαστάρια ριχθέντα ἀπὸ τὸν ἄνεμον, ρίζες πιάνανε, μεγάλωναν, ἔπερναν μπῶι ὠραίων δένδρων· τότε μὲ μιὰ μπαλταδιὰ τὰ κουτσούρευαν καὶ ὁ καθένας ἔπερνε καὶ ἓνα κομμάτι σπιτί του. Βέβαιοι ὅτι ἱκανοὶ θάταν νὰ φτιάσουν βιβλία, οἱ περιφρονηταὶ ἀποκοῦσαν δικαιώματα ἀπόλυτου καὶ ἀρνητῆ κριτικῆ. Μισοῦσαν τὸ καθετὶ, θάφτανε τὸ καθετὶ στὶς κατακόμβες μιᾶς μεγαλόπρεπης νεκρόπολης· εἶχαν τρόπο νὰ διασκευάσουν ἓνα βιβλίον μὲ κάτι ἐξευτελιστικὰς φράσεις, ποῦ καταθριμματίζανε μιὰ γιὰ πάντα τὸ ἔργον ποῦ θὰ τύχαιε νὰ πέσῃ στὰ πόδια τους. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, δειχνότανε ἀλύπητοι σ' ἐκεῖνον τ' ἀδέρφον ποῦ θὰ χαλοῦσε τὸν ὄρκον τῆς σιωπῆς. Γιὰ ἓνα μικρὸν ποίημα γραμμένον στὸ πεζὸν, ὁ Σιγαλιώου, τρομερὸς καὶ σκληρὸς, ἔδιωξε ἀπὸ τὸ Ναὸ ἓναν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἰδεολόγους καὶ ὑπερήφανους Περιφρονητάς.

Τὰ χρόνια ἐπέρασαν. Ὁ Διδάσκαλος γεροῦσε. Σύμφωνα μὲ μιὰ ἐπιτυχημένη φράσιν—ποῦ σκαρώθηκε πάνω σὲ γιορτὴν καὶ εὐθυμίαν : « Τῆς κοκότας ἡ κάμαρά εἶνε τὸ σπουδαστήριον τοῦ ποιητῆ τῆς ζωῆς », ὁ Σιγαλιώου ἐδοῦλεψε πολὺ. Τὸ ποίημα τῆς ζωῆς του ξεθώριαζε. Ἄρχισε νὰ ἔχει λιγότερες κατακτήσεις· τὰ γνωμικά του προφερόμενα γλήγορα ἀπὸ ἀβέβαια χεῖλη, ἔπεφταν κουλουριαστὰ σὰν κοιμισμένες

ὄχεντρος. Οἱ γυναῖκες ἐγίνονταν περισσότερο ἐπιφυλακτικὲς στ' ἀστεῖα του.

Ἐπαυσε νὰ εἶνε ἐπιθυμητός· ἄρχιζαν νὰ τὸν φοβοῦνται. Μιὰ μέρα φανερό ἐγινε ὅτι ὁ Σιγαλίων ἐξοῦσε τὴν τελευταία του στροφὴ. Ὁ θάνατός του ὑπῆρξε ὡραῖος.

Εἶπε μὲ τόνο θλιβερῆς μεγαλοπρέπειας, ὅπως ἀρμύζει στὶς ὑπέροχες ἐκμυστηρεύσεις :

«Ὅταν ἤμουν πολὺ νέος, πρὶν γνωρίσω τὸ προορισμὸ μου . . . ἓνα βιβλίον . . . ἓνα βιβλιαράκι . . . ὦχ ! μὲ ψευδώνυμο . . . μερικοὶ στίχοι . . . τριάντα σαράντα ἴσως . . . συγχωράτε με !»

Αὐτὴ ἡ συγκινητικὴ ἐξομολόγησις ἐτάραξε τὶς παρατυχάμενες καρδιές. οἱ γυναῖκες κλαίγανε· μερικοὶ νέοι σφίγγανε τὰ χέρια τους μὲ πυρετό.

Ὁ Σιγαλίων ἐπανέλαβε :

«Συγχωράτε με ! . . . Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ζῆτε ! Ζῆτε τὸ ποίημα τῆς ζωῆς !»

Τὸν ἄκουσαν ἀκόμη νὰ ψιθυρίζει πάνω στὸ παραλῶρημα τῆς τελευταίας στιγμῆς.

— « Πεθαίνω πνιγμένος ἀπὸ τὶς ιδέες !»

NET. B. K. Π.

REMY DE GOURMONT

ΓΝΩΜΕΣ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ (*)

Ὁ καλλιτέχνης εἶνε ὁ δημιουργὸς τῶν ὡραίων πραγμάτων.

Σκοπὸς τῆς τέχνης εἶναι νὰ φανερώνη τὴν τέχνην καὶ νὰ κρύβει τὸν καλλιτέχνην.

Κριτικὸς εἶν' ἐκεῖνος ποὺ ἐκφράζει μὲ τρόπο διαφορετικὸ εἴτε μὲ νέο ὕλικὸ τὴν ἐντύπωσιν ποὺ τὰ ὡραῖα πράγματα τοῦ προξενοῦν.

Ἡ ὑψηλότερη ὅπως κ' ἡ χαμηλότερη μορφή τῆς κριτικῆς εἶν' ἓνα εἶδος αὐτοβιογραφίας.

Ἐκεῖνοι ποὺ ἀποδίδουν ἄσκημες ἔννοιαι σὲ ὡραῖα πράγματα εἶνε διεφθαρμένοι χωρὶς νὰ εἶνε καὶ συμπαθητικοί. Αὐτὸ εἶνε σφάλμα.

Ἐκεῖνοι ποὺ ἀποδίδουν ὡραῖαι ἔννοιαι σὲ ὁμορφα πράγματα εἶνε

(*) Πρόλογος τοῦ βιβλίου «Ἡ Εἰκόνα τοῦ Ντόριαν Γκρέϋ» τοῦ Ὁσκάρ Οὐάιλντ.